

[View this email in your browser](#)

Rho
—
ADVISEURS
VOOR
LEEFRUIMTE

Klimaatadaptatie grijpt diep in op leefomgeving

[Klimaatadaptatie](#) - de manier waarop wij omgaan met de effecten van veranderende weersomstandigheden - wordt alom gezien als hét onderwerp dat de komende jaren diep ingrijpt op de fysieke leefomgeving. Door verandering van klimaat neemt de kans op wateroverlast, hitte, droogte en zware stormen toe. Vast staat dat alles wat we in de leefomgeving doen, moet worden gecontroleerd op klimaatbestendigheid.

Dát weten wij bij Rho adviseurs als geen ander. Sterker nog: klimaatbestendigheid is bij ons één van de uitgangspunten bij al onze adviesprojecten. En wij doen er graag een schepje bovenop door te kijken of een ontwikkeling duurzaam en toekomstbestendig kan worden gemaakt, met [energietransitie](#) als belangrijk thema.

Zó zijn wij te werk gegaan bij de ontwikkeling van een woningbouwlocatie in de wijk [Munster](#) in de gemeente [Winsum](#). Samen met het gemeentebestuur hebben we de ambities vastgesteld.

Vervolgens hebben wij geïnventariseerd wat er allemaal wenselijk, mogelijk én haalbaar is. Op alle gebieden: andere energiebronnen, andere financieringsvormen, mobiliteit, vergroening van de buitenruimte, regenwateropvang en hergebruik van grijswater.

Ook de gemeente [Beuningen](#) hebben wij bijgestaan om haar ambities en visie op het gebied van energietransitie vorm te geven. Beuningen wil energieneutraal zijn in 2040. Het weet hoeveel alternatieve energie moet worden opgewekt. Over hoe en waar zijn we in gesprek gegaan met de inwoners van de vier dorpskernen. In die gesprekken zijn ideeën geopperd en zorgen geuit. Ook hebben wij ons Energiespel gespeeld. Daarna hebben wij een gebiedsraad samengesteld bestaande uit onder meer vijftien bewoners. Met hen werken we de plannen nu verder uit. Collega [Guido van Loenen](#) schreef er, al weer even geleden, een [blog](#) over.

De ontwikkelingen in Winsum en Beuningen staan niet op zichzelf. De noodzaak om werk te maken van klimaatadaptatie werd vorige maand nog eens onderstreept toen in de Ridderzaal in Den Haag de [Global Commission on Adaptation](#) werd gepresenteerd. Deze commissie, die onder leiding staat van oud-VN-chef Ban-ki Moon, topondernemer Bill Gates en Kristalina Georgieva, de bestuursvoorzitter van de Wereldbank, moet zorgen voor een versnelling van de toepassing van maatregelen om klimaatverandering het hoofd te bieden. Het [internationale kenniscentrum voor klimaatadaptatie](#) wordt gehuisvest in Groningen en Rotterdam.

Meer weten over deze projecten en de activiteiten van Rho adviseurs op het gebied van energietransitie en klimaatadaptatie? Neem dan contact op met [Guido van Loenen](#).

Rho adviseurs in consortium Energietransitie en Omgevingswet

Rho adviseurs is onderdeel van een consortium dat in opdracht van het [ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties](#) het programma Energietransitie en Omgevingswet uitvoert. In dit programma wordt onderzocht hoe energietransitie kan worden geborgd in het instrumentarium van de [Omgevingswet](#): omgevingsvisies, omgevingsprogramma's en omgevingsplannen.

In het programma worden pilots begeleid en ondersteund en wordt een leer- en kennisdelingstraject opgezet om de opgedane ervaringen expliciet te maken en te delen. De andere partners in dit consortium zijn adviesbureau [Antea](#), onderzoeksorganisatie [TNO](#), kennis- en netwerkorganisatie [Platform31](#), gebiedsontwikkelaar [Overmorgen](#) en adviesbureau [Rebel Group](#).

Wilt of bent u aan de slag met energietransitie en wilt u dit borgen in het instrumentarium van de Omgevingswet? Neem dan contact op met [Guido van Loenen](#).

Rho-juristen zien 'oplossingsrichtingen' voor stikstofimpasse

De juristen van Rho adviseurs zien verschillende 'oplossingsrichtingen' voor de stikstofimpasse. Na een [arrest](#) van het [Europees Hof van Justitie](#) moet de [Raad van State](#) nu een oordeel vellen over het [Programma Aanpak Stikstof](#) (PAS). De raad had middels prejudiciële vragen aan het Hof gevraagd hoe de Nederlandse regeling zich juridisch verdraagt met de Europese [Habitatrichtlijn](#). Volgens het Hof moet het stikstof strenger worden getoetst aan de gevolgen voor het milieu.

Het PAS is bedoeld om de hoeveelheid stikstof in en bij natuurgebieden te verminderen en tegelijkertijd economische ontwikkelingen mogelijk te houden. Verschillende milieuorganisaties hebben bij de Raad van State procedures aangespannen omdat volgens hen in de praktijk wel vergunningen zijn afgegeven maar de uitstoot van stikstof niet wordt teruggedrongen.

Voor de juristen van Rho adviseurs, die regelmatig voorgenomen ontwikkelingen aan het

PAS moeten toetsen, is het arrest van het Europees Hof een goede leidraad, in afwachting van het definitieve oordeel van de Raad van State. Zij zien voor de 'stikstofimpasse' meerdere oplossingsrichtingen.

Meer weten? Neem dan contact op met [Lukas Baars](#) of [Pieter Woudstra](#).

Nieuw winkelonderzoek na tussenvonnis 'Appingedam'

Rho adviseurs voor leefruimte stelt samen met retail-onderzoeksbureaus [Locatus](#) en [Bureau Stedelijke Planning](#) de onderbouwing op voor de gewenste branchering van het Woonplein in het bestemmingsplan Stad Appingedam. Extra onderzoek is nodig nu de Raad van State de in het plan opgenomen brancheringsregeling nader wil toetsen op 'evenredigheid'. Het is voor het eerst dat het ruimtelijk beleid op het gebied van detailhandel in Nederland op een dergelijke manier wordt getoetst.

Het bestemmingsplan Stad Appingedam is het eerste bestemmingsplan dat is getoetst aan [Dienstenrichtlijn](#). In een [tussenvonnis](#) heeft de raad gesteld dat de brancheringsregeling voor detailhandel op het Woonplein noodzakelijk is als bescherming voor het centrum van de gemeente. De raad twijfelt wel of de regeling 'evenredig' is.

De belangrijkste vraag bij het toetsen van de evenredigheid is of kan worden aangetoond, en met data onderbouwd, dat de branchering inderdaad werkt om het functioneren van de binnenstad te ondersteunen. Daarbij is het óók de vraag of het effect met minder beperkende regelingen kan worden bereikt.

Rho adviseurs en de twee partnerbureaus hebben onderzocht wat de effecten zijn van het toelaten van de typische centrumbranchegroepen op het Woonplein op het functioneren en de vitaliteit van het centrum van Appingedam. Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van

koopstroomonderzoeken, aanbodanalyse en buitenlandse data.

Rho adviseurs is [nauw betrokken](#) bij deze zaak omdat we destijds voor de gemeente Appingedam het bestemmingsplan Stad Appingedam hebben opgesteld met daarin de brancheringsregeling en de motieven hiervoor. Ook heeft Joske Poelstra van Rho adviseurs de gemeente bijgestaan in de beroepsprocedure en hebben Koos Seerden en Ruud Louwes de gemeente Appingedam vertegenwoordigd tijdens de zitting van het Europees Hof in Luxemburg. Lees ook de [column](#) van Koos Seerden naar aanleiding van de uitspraak van de Raad van State.

Meer weten? Neem dan contact op met [Ruud Louwes](#).

Is uw gemeente Dienstenrichtlijn-bestendig?

Appingedam is niet uniek. In veel bestemmingsplannen zijn branchebeperkingen opgenomen die niet zijn getoetst aan de [Dienstenrichtlijn](#) en waarvan het de vraag is of ze 'dienstenrichtlijn-bestendig' zijn als regeling zelf of qua onderbouwing. Rho adviseurs heeft een methode uitgewerkt om inzicht te krijgen in de risico's van dergelijke branchebeperkingen die moeten worden getoetst aan de Dienstenrichtlijn: de Risico Inventarisatie DienstenRichtlijn (RIDR).

We hebben een aanpak uitgewerkt om samen met u te bepalen of op basis van deze risico-inventarisatie actie noodzakelijk is om ongewenste ontwikkelingen te voorkomen.

Meer weten? Neem dan contact op met [Ruud Louwes](#).of [Marika Sinke](#).

Detailhandelsbestemmingen inventariseren en saneren

De [Retailagenda](#) pleit voor het concentreren en saneren van detailhandelsbestemmingen om te komen tot gezonde centra, om in een situatie van leegstand gewenste ontwikkelingen toch mogelijk te maken én om ongewenste ontwikkelingen te voorkomen. Uit door ons uitgevoerd onderzoek blijkt dat er gemiddeld genomen bijna drie keer zo veel vierkante meters detailhandelsbestemming in een gemeente aanwezig is dan er winkelmeters in gebruik zijn.

Om de hoeveelheid detailhandelsbestemming terug te brengen, is het belangrijk om te weten hoeveel detailhandelsbestemming een kern of gemeente daadwerkelijk heeft en waar deze liggen. Ook van belang is wat de aard van de bestemmingen is (algemeen of met een beperking) en hoe er – zonder planschaderisico – kan worden overgegaan

tot sanering. Hiervoor heeft Rho adviseurs samen met collega-adviesbureau [BRO](#) een aanpak ontwikkeld om de detailhandelsbestemmingen in beeld te brengen, niet-gewenste bestemmingen te voorkomen en niet-gebruikte bestemmingen te saneren.

Meer weten? Neem dan contact op met [Mark Geerts](#).

Rho adviseurs helpt ook De Efteling bij groei-ambitie

De gemeenteraad van [Loon op Zand](#) heeft recent [ingestemd](#) met de uitbreidingsplannen van attractiepark De Efteling. Het park heeft ruimte nodig voor nieuwe attracties en bijbehorende voorzieningen, wil de mogelijkheden voor verblijfsrecreatie vergroten en ook wil De Efteling werken aan natuurontwikkeling.

De bereikbaarheid is daarbij een groot knelpunt, niet alleen voor het park, maar ook voor het dorp Kaatsheuvel en eigenlijk de hele regio. Rho adviseurs is al jaren nauw betrokken bij de uitbreidingsplannen van de Efteling, onder meer door het opstellen van de milieu-effectrapportage en het bestemmingsplan. „Het geheel vormt een complex proces met veel betrokkenen," vertelt projectleider Samir Lamkadmi.

Meer weten over dit project? Neem dan contact op met [Samir Lamkadmi](#).

Koos Seerden voorzitter VNO-commissie Ruimte

Directeur Koos Seerden van Rho adviseurs is sinds deze maand voorzitter van de commissie Ruimte van werkgeversorganisatie [VNO-NCW](#). Koos is namens [NLingenieurs](#), de branchevereniging van advies- en ingenieursbureaus, lid van deze commissie.

De commissie Ruimte van VNO-NCW is gesprekspartner van de (rijks)overheid als het gaat om beleid en wetgeving op het gebied van ruimtelijke ordening. In deze commissie zijn de branches vertegenwoordigd waarvoor ruimtelijke ordening een belangrijke rol

speelt. Koos is als voorzitter de opvolger van Cees-Jan Asselbergs, oud-directeur van de Rotterdamse havenondernemersvereniging Deltalinqs.

Inspiratie in Hamburg

De medewerkers van Rho adviseurs hebben begin oktober tijdens hun gezamenlijke studiereis inspiratie opgedaan in Hamburg. In de Noord-Duitse havenstad lag de focus op [HafenCity](#), het mega-transformatieproject dat honderdzesig hectare voormalig havengebied omzet in woonruimte voor 5.800 bewoners, gebouwen met 45.000 werkplekken en ook nog ruimte biedt aan cultuur, leisure, restaurants, winkels, parken, pleinen en promenades.

Met direct betrokkenen en buitenstaanders hebben we tijdens een symposium gesproken over de achtergronden van het plan en de ontwikkeling van het nieuwe stadsgebied. Tijdens excursies door HafenCity zijn daarna theorie en praktijk gekoppeld. Tijdens het bezoek aan Hamburg is veel inspiratie opgedaan om onze klanten nóg beter van dienst te kunnen zijn.

Versterkingen voor team Rho adviseurs

De medewerkers van Rho adviseurs hebben er de afgelopen weken weer een aantal nieuwe collega's bijgekregen. Op bijna alle terreinen zijn onze teams versterkt met talenten en al ervaren specialisten. Op de foto staand van links naar rechts: Faya Jansen (junior adviseur ontwerp en ruimte), Rogier Rietman (adviseur verkeer) en Paulien Weijs (adviseur buitengebied). Zittend van links naar rechts: Nick Lulofs (grafisch vormgever), Marit Schavemaker (trainee) en Chris Korsten (adviseur finance).

Bij Rho adviseurs kunnen we nog meer versterkingen gebruiken. Bekijk ons [vacature-overzicht](#).

Wilt u op de hoogte worden gehouden van de activiteiten en het nieuws van Rho adviseurs voor leefruimte? Meld u dan aan voor deze [nieuwsbrief](#)!

Copyright © 2018 Rho adviseurs voor leefruimte, All rights reserved.

Als relatie van Rho adviseurs voor leefruimte willen wij u graag op de hoogte houden van de actualiteiten in en rond onze markt.

Our mailing address is:

Rho adviseurs voor leefruimte
Delftseplein 27b
010 2018555
Rotterdam, ZH 3013 AA
Netherlands

[Add us to your address book](#)

Want to change how you receive these emails?
You can [update your preferences](#) or [unsubscribe from this list](#).